

DIE SCHÖPFUNG

13 MEI
2007

TERUGBLIK OP AFGELOPEN REPETITIES:

Afgelopen weken is er nog keihard gewerkt voor de cd-opname van 31 maart. Geweldig dat iedereen zich zo enorm in heeft gezet en steeds weer zorgde om zoveel mogelijk de repetities bij te wonen. Steeds meer kreeg iedereen in de gaten dat je belangrijke afspraken mist wanneer je een repetitie niet aanwezig bent. Chris gaf in elke repetitie wel weer tips en aanwijzingen waar je op moet letten en wat je in de partituur moet aantekenen. Deed je dit niet, dan ging je de volgende keer gewoon de fout in. Elke repetitie is belangrijk!

Fijn om te merken -door de goede opkomst elke repetitie- dat de leden dit ook zo ervaren.

TERUGBLIK 31 MAART CD-OPNAME OUDEWATER:

Nadat iedereen keurig op tijd aanwezig in de bus was gestapt, vertrokken we naar Oudewater. De reis verliep voorspoedig, met zelfs een heus buslied, gemaakt door Agaat en Charlotte. Bij aankomst kregen we een heerlijk bakje koffie waarna we snel aan werk gingen. Het opnameschema gaf duidelijk aan dat er geen tijd te verspillen was. Iedereen was geweldig gemotiveerd en de sfeer zat er goed in. Het was eerst even wennen door de afstand tussen het koor en Chris (en het orkest met solisten) maar al met al liep het goed. Ook voor de innerlijke mens was goed gezorgd, dus er kon niets mis gaan.

Toch bleek tot onze schrik dat aan het einde van de dag deel 20 niet was opgenomen. Het orkest was al weg dus kon er niet meer gewerkt worden. In de bus hebben we dit medegedeeld aan het koor waarop er al snel een geweldig idee geopperd werd: we maken de cd-hoes klaar -met een inleverbon waar een cd voor ingeruild kan worden- en verkopen die op 13 mei. Er moet dan wel een live-opname gemaakt worden van het concert.

Als Stichting zullen we moeten proberen dit allemaal geregeld te krijgen, maar jullie horen zo snel mogelijk van ons hoe we hiermee verder zullen gaan. Wij willen graag iedereen bedanken voor de geweldige inzet die iedereen getoond heeft tijdens deze dag.

REPETITIES RHEDE:

Maandag 23 en 30 april en 7 mei zullen de repetities plaatsvinden in de Nikolauskirche in Rhede van 19.30 tot 22.00 uur.

Voor diegene die via de Rhederweg naar Duitsland rijden: let op de maximumsnelheid van 50 km i.v.m. controle.

PROGRAMMA 13 mei 2007:

13.30 uur : aanwezig bij de Nikolauskirche
14:00 uur : aanvang generale repetitie
: thee/koffiepauze
: Brood met soep in Gasthof
19:00 uur : Concert

ALGEMENE MEDEDELINGEN:

- In deze **MUSA** vindt u het derde en tevens laatste deel van het onderwerp ademhaling.
- Bij Henriëtte ligt een lijstje met een paar namen van mensen die de bijdrage voor 31 maart nog niet betaald hebben. Graag verzoek ik deze mensen dit bedrag alsnog te betalen.
- We krijgen wel eens opmerkingen waarom War Child zo weinig genoemd wordt of niet vermeld wordt op affiches en dergelijke. Dit heeft te maken met het feit dat hieraan vanuit War Child heel strenge voorwaarden worden gesteld. Het logo mag bijna niet gebruikt worden, omdat dan wordt gesuggereerd dat War Child dit evenement zou organiseren. Als Stichting hebben we over deze voorwaarden nauw contact met War Child om hieraan te voldoen. We hopen dat we met deze uitleg meer duidelijkheid geven over het weinig vermelden van War Child.

HUISWERK:

- Zing zoveel mogelijk uit je hoofd zodat je naar het de dirigent kijkt.
- Graag overal posters ophangen om het concert tot een groot succes te maken!

Stichting **MUSA** correspondentieadres:

H.A.B. Kamerink
Antwoordnummer 13601
9580 WB MUSSELKANAAL
Tel.: 0599-354673/0620795033
Fax: 0599-354691
E-mail: kamerink17@zonnet.nl
www.stichtingmusa.eu
Rekeningnummer: 3017.26.086

-Ademhaling (3)-

Het aanzetten van de toon

Twee *Musa's* geleden heb ik al beloofd om iets meer te vertellen over het *aanzetten* van de toon. Dit komt *na* het moment van het vasthouden van de lucht, de tweede fase van de ademhaling. Zelf gebruik ik liever het woord *aanzet* dan *inzet* omdat aanzet veel meer inhoudt dan alleen maar inzetten. Aanzet is eigenlijk *dat moment in de klankvorming dat de op het middenrif rustende luchtstroom de stembanden in trilling brengt en via het harde gehemelte naar de resonatoren gaat*. Strikt genomen spreken we dus over de derde fase van de ademhaling. Wat nu van belang is, is de overgang van fase twee (het vasthouden) naar fase drie (het aanzetten). Het geheim zit hem in hoe de adem vastgehouden wordt en hoe hij losgelaten wordt. Het kan op twee manieren: goed of fout. In *vijf oefeningen* (die we ook in de praktijk zullen brengen) zal ik dit duidelijk maken:

A. De foute manier.

1. Adem op de juiste manier in. Breng je tong naar achter in je mond, bovenin. Probeer nu geluid te geven. Het geluid dat nu ontstaat is een lelijke keelklank, de *knödel*, die niet geschikt is voor het zingen. Dit komt door de opgetrokken tong en doordat het zachte gehemelte de lucht niet naar de resonatoren brengt (het gaat niet klinken).
2. Adem op de juiste manier in. Stoot de lucht nu regelrecht vanuit de luchtpijp naar de mond. Er ontstaat weer een klank die niet thuishoort in een koor en slecht is voor de stem. De ruis die je hoort is het suizen van niet gebruikte, *wilde*, lucht. De toon is onjuist aangezet. (*Geaspireerde steminzet*).
3. Adem op de juiste manier in, hou de adem vast met een gespannen keel. In gedachten zing je de gewenste toon om hem in het harde gehemelte terecht te laten komen. Plotseling breng je de luchtkolom in beweging, met kracht, vanuit de keel, de *glottis*. De toon begint nu met een harde slag, een soort knal, net als bij het hoesten. Deze *harde* steminzet noemen we de *glottisslag*.

B. De goede manier.

4. Adem op de juiste manier in. Hou de adem vast waarbij je de keel ontspant. In gedachten zing je de gewenste toon, weer om hem in het harde gehemelte terecht te laten komen. Daarna laat je de toon ontstaan, zonder glottisslag, met een aanzet vanuit het middenrif. Dankzij de juiste toonvorming zal nu een beheerste zangtoon ontstaan.
5. Adem op de juiste manier in. Breng echter bij het inademen de keelopening in geeuwstand (gapen), houd een ogenblik de adem vast en laat daarna met een ontspannen keel en onder controle van het middenrif de lucht vrij in het "masker", je hoofdholtes, tot klinken komen. Er ontstaat een fraaie, vaste,

gedragen toon met een strak karakter. Deze *zachte* steminzet noemen we de *kopstem*.

Tot zover de informatie over *ademhaling*. In dit derde en laatste artikel over stemvorming wil ik nog iets vertellen over twee andere belangrijke aspecten van de stemvorming:

-Resonans en Embouchure-

"Elk vogeltje zingt zoals het gebekt is"

Als je zingt trilt er van alles mee in je lichaam. Elk lichaam is anders gebouwd, daarom klinkt elk lichaam anders. Zo is er ook geen viool, gitaar of piano die hetzelfde klinkt. Als je zingt, met andere woorden als de luchtkolom die via je stembanden het harde gehemelte bereikt en de holtes in je lichaam tot trilling brengt, voel je op verschillende plaatsen in je lichaam spanning. De trilgebieden van de verschillende klinkers hebben hun eigen plaats in het lichaam. We noemen dit *resonans*. Je lichaam is de klankkast van het instrument, je stem (...).

De klinkers ontstaan door de beweging en de plaats, houding van de (onder)kaak, de tong en de lippen. Dit heet *embouchure*.

- Uitgangspunt van alle klank is de **A**. Alles moet zo groot mogelijk zijn. De onderkaak naar achteren open laten vallen. De tong plat over de ondertanden met het puntje tegen de onderlip.
- De **O** en de **OE** zijn *door de lippen veranderde A's*. De kaak blijft bij de **O** onveranderd, ook de tong. Bij de **OE** worden de lippen nog iets kleiner rond en gaat de kaak iets omhoog.
- De **E** en de **IE** zijn *A's die door de tong worden veranderd*. De tong maakt uit de **A** een **E** (tong naar boven) en uit de **E** een **IE** (tong tegen gehemelte). Daarna maken de lippen uit de **IE** een **U** (lippen tuiten) en de tong uit de **U** een **OE** (tong laten zakken).

Plaats van de *resonans* in het lichaam:

- **IE** in het hoofd
- **E** in mond en hals
- **A** bovenkant borstkas/sleutelbeen
- **O** midden in de borstkas
- **OE** onder in de borstkas/buik

Sommigen spreken van *registerovergang*.

Eigenlijk is dat onjuist. Men bedoelt: *wijziging van resonansplaatsing*. Een zanger moet leren de hoge en lage tonen geleidelijk te mengen, de resonans wordt *geëgaliseerd*.

Tot slot nog een belangrijke tip: probeer nooit vanuit je keel te zingen: je zingt niet met je stem of je keel, maar vanuit het *embouchure* en de *klankvoorstelling!*

Chris Holman.

